

תקציר

כניסתן של נשים חרדיות אל מקצוע העיתונאות בשני העשורים האחרונים מהווה חלק מהתמורות אותן עוברת החברה החרדית בישראל בשנים האחרונות ובכלל זה שינוי בדפוסי התעסוקה של נשים חרדיות. על אף הגידול במספר הנשים החרדיות במקצוע, העיתונאיות החרדיות חוות קשיים ואתגרים ייחודיים הנובעים מעיסוקן הבלתי שגרתי. מקצוען מביא אותן להתמודדות יום-יומית עם תחומי ידע חדשים, עולם ערכים שונה ומרכיבי תרבות חילוניים מודרניים. במקביל הן חוות ציפיות סותרות מסביבתן החרדית, לחצים ומגבלות נוקשות מצד מערכות כלי התקשורת החרדיים בהן הן מועסקות ומצד הסביבה, החברה והמשפחה.

מקצוע העיתונאות, אשר ביכולתו לעצב דעת קהל, טומן בחובו הזדמנות משמעותית, בייחוד עבור נשים חרדיות החיות בחברה פטריארכלית ושמרנית המתחמת את תפקיד האישה לספירה הביתית. מטרת המחקר הנוכחי לתאר ולנתח את תהליכי הבניית הזהות הייחודיים אותן חוות העיתונאיות החרדיות ואת אסטרטגיות ההתמודדות שלהן אל מול הקונפליקטים הזהותיים הנובעים מהמתח המתמיד בין שמרנות ונאמנות קהילתית לבין פתיחות לקידום שינוי חברתי. כמו כן ינסה מחקר זה לענות על השאלה האם וכיצד מהוות העיתונאיות סוכנות שינוי פוטנציאליות אשר בכוחן לקדם שינוי חברתי בחברה החרדית.

ממצאי המחקר מצביעים על תהליכי הבניית זהות המתרחשים סביב שלוש זירות התמודדות: הזירה הקהילתית-חרדית, הזירה הפרופסיונלית-עיתונאית והזירה המגדרית. תהליכים אלה מביאים את העיתונאיות לבניית זהות היברידיה ולא־מוֹץ סוגים שונים של אסטרטגיות התמודדות. כמו כן, הממצאים מראים כי ניתן לחלק את העיתונאיות לרוב התומך בקידום שינויים חברתיים באופן עקיף ואינקרמנטלי, אל מול מיעוט התומך בשימור המצב הקיים ומיעוט נוסף התומך בחשיפת מבני הכוח בחברה החרדית וקידום שינוי בדרך מהפכנית. בכך ניתן לומר שהעיתונאיות החרדיות מהוות סוכנות שינוי פוטנציאליות – כל עוד מדובר בשינוי אינקרמנטלי, עקיף ושאינו מעורר התנגדות.